

Oikeusministeriö

OM:n lausuntopyyntö 18.4.2023, VN/7196/2021

Helsingin poliisilaitoksen lausunto HE-luonnoksesta laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 Asia

Oikeusministeriö on pyytänyt 18.4.2024 Helsingin poliisilaitokselta lausuntoa naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta.

2 Lausunto

Helsingin poliisilaitos kannattaa kaikkia HE-luonnoksessa esitettyjä muutosehdotuksia perusteluineen. Uusista kriminalisoinneista aiheutuvat muutokset liitännäislakeihin on myös huomioitu kattavasti ja johdonmukaisesti.

Sukupuolielinten silpomista ja sen valmistelua koskevat rangaistussäännökset ovat omiaan selkeyttämään rangaistussäännöksiä laajentamatta kuitenkaan juurikaan rangaistavuuden alaa, jolloin poliisille ei aiheudu muutosehdotuksista kustannuksia eikä resurssitarpeita. Kriminalisoinnin selkeyttäminen korostaa naisten ja tyttöjen itsemääräämisoikeutta omasta kehostaan ja ankara vankeusuhka on omiaan ennaltaehkäisemään rikoksia.

Tapon syyteoikeuden vanhentumisajan vuoksi on menetelty käytännössä useimmiten siten, että vanhentumisajan lähestyessä tutkittava nimike on muutettu murhaksi selvittelymahdollisuuden turvaamiseksi. Tämä on ollut perusteltua, koska yleensä vasta rikoksesta epäillyn kuulustelussa ilmenee se, onko tekoon liittynyt murhan tunnusmerkistössä mainittua suunnitelmallisuutta. Myös ankaroittamisperusteena oleva erityisen raaka tai julma teko-tapa saattaa selvitä vasta kuulustelussa. Selkeämpää olisi, että tappo ei vanhenisi koskaan. Pääpaino intressipunninnassa tulee pitää suojeltavassa oikeushyvässä eikä niinkään rikoksen toteutustavassa. DNA-tekniikan ja sukupuututkimuksen kehittyminen on mahdollistanut kansainvälisestikin tarkasteltuna henkirikosten selvittämisen ja tekijän edesvastuuseen saattamisen useiden kymmenien vuosien jälkeen teosta.

Naisen sukuelinten silpomista koskeva maksimirangaistus on 10 vuotta vankeutta ja rikosnimike lisättäisiin myös RL 10:15 §:n törkeän rikoksen il-

moittamatta jättämistä koskevaan rangaistussäännökseen. Tämä on kannatettavaa siksikin, että silloin väistyy OK 17:14 §:ssä ja ETL 7:8 §:ssä säädetty terveydenhuollon ammattihenkilön todistamiskielto. Tällöin hänellä on oikeus ja velvollisuuskin ilmoittaa rikosepäilystä poliisille ja tarvittaessa toimia todistajana. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 63 §:n nojalla syntyy sosiaaliviranomaiselle velvollisuus salassa pidettävän tiedon antamiseen poliisin sitä pyytäessä niin silpomisrikoksen kuin sitä koskevan valmistelurikoksen osalta, mikäli tällainen rikos sattuisi tulemaan sen tietoon esim. lapsen huostaanottopäätöksen tekemisen tai lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian käsittelyn yhteydessä vanhempien erotilanteessa.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja

Jari Liukku

Rikostutkintayksikön johtaja
Rikosylitarkastaja

Markku Heinikari

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 08.05.2024 klo 17:18. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Tiedoksi

Poliisihallitus